

Міністерство охорони здоров'я України
Національна академія медичних наук України
ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України»
ДУ «Інститут технічних проблем магнетизму НАН України»
ГО «Українська Асоціація громадського здоров'я»

РІШЕННЯ

науково-практичної конференції

«ФІЗИЧНІ ФАКТОРИ ДОВКІЛЛЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ»

(XVI Марзєєвські читання), м. Київ, 2020р.

12-13 листопада 2020 року на базі ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМНУ» відбулась науково-практична конференція *«Фізичні фактори довкілля та їх вплив на формування здоров'я населення України»* (шістнадцяті Марзєєвські читання) присвячена пам'яті видатного вченого-гігієніста, заслуженого діяча науки і техніки України професора **Ю.Д. Думанського** – засновника наукового напрямку «гігієна електромагнітних факторів» в Україні.

Конференція проходила в режимі «on-line» і до її роботи долучилися понад 200 фахівців науково-дослідних інститутів НАНУ, НАМНУ, МОЗ України, вищих навчальних закладів освіти і працівників практичних закладів охорони здоров'я з різних регіонів України. Учасники конференції заслухали та обговорили **24** наукові доповіді з актуальних питань гігієни фізичних факторів навколишнього і виробничого середовища та середовища житлових приміщень, визначили пріоритетні напрямки розвитку гігієни фізичних факторів довкілля, а також приділили увагу проблемам громадського здоров'я і правовим аспектам його розбудови в Україні.

Питання вивчення біологічної дії електромагнітних випромінювань, їх впливу на здоров'я людини постали ще у 30-х роках ХХ століття. В сучасних умовах існування населених пунктів електромагнітне поле є одним із найбільш значущих факторів навколишнього середовища і, починаючи із 1965 року по теперішній час, наукові аспекти його гігієнічного вивчення залишаються одним з найбільш актуальних. На сьогодні електромагнітне поле та його дія на людину залишається недостатньо вивченим з гігієнічних позицій, хоча значні контингенти населення знаходяться під постійним його впливом. В той же час збільшується діапазон хвиль електромагнітних випромінювань та збільшується кількість джерел утворення електромагнітного поля в умовах населених місць. Така ситуація потребує розробки та вдосконалення методології вивчення цього фактору та методичних підходів до моделювання розповсюдження електромагнітного поля.

Такого роду дослідження, започатковані доктором медичних наук, професором Юрієм Даниловичем Думанським, проводяться в Інституті громадського здоров'я і спрямовані на охорону здоров'я населення від впливу електромагнітного випромінювання, що створюється радіо телевізійними, радіолокаційними об'єктами, мережею високовольтних ліній електропередач та іншими радіотехнічними і електротехнічними засобами. Розроблені гігієнічні нормативи є базовими для прийняття практичних, технологічних та запобіжних заходів.

Як свідчать міжнародні дослідження та результати заслуханих доповідей серед фізичних факторів довкілля значне місце належить проблемам комунального, виробничого і транспортного шуму. Фахівці акцентували увагу учасників конференції, що головною причиною погіршення акустичної ситуації в населених пунктах країни сьогодні, є ущільнення забудови територій населених місць за рахунок нового будівництва житлових та громадських споруд (дуже часто не узгодженого) та існування доріг, яке призводить до збільшення експозиції шуму, яке отримує населення в умовах проживання.

Ряд доповідей вчених ДУ «Інститут технічних проблем магнетизму НАНУ», м. Харкова був присвячений проблемам магнетизму, а саме можливості зменшення магнітного поля в житлових будинках, що створюються під повітряними лініями електропередач.

Фахівці ДУ «Інститут медицини праці ім. Ю.І. Кундієва НАМНУ», м. Київ висвітлили сучасні проблеми та перспективи нормування фізичних факторів виробничого середовища в Україні та проблеми гіпогеомагнітного поля як фактора виробничого середовища.

Були розглянуті проблеми інсоляції житлових приміщень і їх значення для здоров'я людей різного віку і стану здоров'я. Сформульована гіпотеза, що відкриті конструкції житлових будинків (балкони, фасади) можуть бути придатними для опромінення тіла людини достатньою профілактичною дозою D-вітаміноутворюючих променів сонця в теплі місяці року. Встановлено, що в приміщеннях крізь відчинені вікна можна в теплі місяці року (травень-вересень) отримати ефективну дозу ультрафіолетового випромінювання, що здатне запускати процеси синтезу необхідної профілактичної дози вітаміну D у шкірі людини.

Фахівцями Науково-дослідного та проектно-вишукувального інституту УКРВОДОКАНАЛПРОЕКТ, м. Києва розглянуто питання, що для знищення збудника коронавірусної хвороби COVID-19 вірусу (SARS-CoV-2) у воді на шляху його передачі від хворої до здорової людини обговорюється можливість застосування ультрафіолетового випромінювання (УФВ). Встановлено, що в умовах реальної експлуатації ламп низького тиску генеруючих монохвиллю з довжиною 254 нм значна частина вірусів не знищуються, а тимчасово інактивується, що вимагає обов'язкового застосування (замість або разом з УФВ) одного з дозволених для знезараження хімічних засобів, на основі полігуанідинів, діоксиду хлору, але не спирту, хлору або гіпохлориту.

Велику зацікавленість присутніх викликали доповіді фахівців ДУ «ННЦРМ НАМН України» та ДУ «ІГЗ НАМН України» щодо вивчення впливу радіоактивного випромінювання і його впливу на населення, що проживає на

забруднених радіонуклідами територіях внаслідок аварії на ЧАЕС та питання захисту від опромінення радоном.

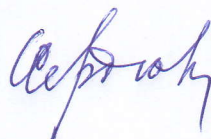
Не залишились поза увагою учасників конференції і проблеми громадського здоров'я, а саме вплив різних факторів довкілля на здоров'я населення різних регіонів України. Учасники конференції заслухали доповіді про результати досліджень впливу шкідливих факторів довкілля на здоров'я мешканців еколого-небезпечного регіону, було представлено наукове обґрунтування концептуальних засад розвитку системи громадського здоров'я України та інші.

Зважаючи на важливість для держави питань, що були розглянуті і обговорені учасниками конференції і беручи до уваги, те що ліквідація санепідслужби негативно вплинула на стан навколишнього середовища і, зокрема, призвела до недостатнього контролю за об'єктами, які являються джерелами іонізуючого і електромагнітного випромінювання, акустичного навантаження та інших фізичних чинників, які призводять до погіршення здоров'я населення України учасники конференції **постановили:**

1. Схвалити основні положення заслуханих доповідей.
2. Вважати пріоритетним науковим напрямком захист здоров'я населення від впливу фізичних факторів довкілля, вивчення і регламентація яких потребує достатнього фінансового забезпечення.
3. Звернутись до місцевих органів влади з пропозицією щодо необхідності обов'язково урахування питань захисту населення від шуму при відводі земельних ділянок під забудову житловими будинками та забудові населених місць, а також експлуатації доріг в селітебних зонах.
4. Сприяти розвитку викладання та вивчення дії фізичних факторів в медичних і технічних ВУЗах для підготовки кваліфікованих кадрів.
5. Організувати висвітлення в інформаційному просторі України питання безпеки дії фізичних факторів на здоров'я людей та шляхи захисту від них.

6. Забезпечити інформування населення щодо ризиків і профілактики від опромінення радоном, що надходить з ґрунту і води в житлові та громадські будівлі (особливо в дитячі та лікувальні заклади).
7. Доручити ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМНУ» розробити інформаційно-методичні матеріали для населення стосовно отримання інсоляції в житлових і громадських будівлях для синтезу необхідної профілактичної дози вітаміну D в шкірі людини (в т.ч. лежачих хворих).
8. Звернути увагу Міністерство охорони здоров'я України та Міністерство юстиції України на необґрунтоване затвердження гігієнічного нормативу ЕМВ в 100 мкВТ/см², який в 10 разів перевищує діючий до сьогодні норматив в 10 мкВТ/см², та в 40 разів первинного нормативу 2,5 мкВТ/см² який був науково обґрунтований експериментальними та епідеміологічними дослідженнями вітчизняних та закордонних вчених в 70-ті роки ІХХ століття.
9. Опублікувати на сайті Інституту рішення конференції та тези доповідей.

Голова оргкомітету конференції,
академік НАМНУ

А.М. Сердюк